

НИКОЛА ЗЕГА

Поводом годишњице његове смрти

Пре петнаест година, 2 септембра 1940 године, умро је Никола Зега, директор Етнографског музеја у пензији.

Никола Зега је рођен 5 децембра 1863 године у Новом Селу у Банату, где су његови преци пребегли из Влахоклисуре.

Школовање је започео у Новом Селу. Гимназију је учио у Бечу, коју због тешких материјалних прилика напушта 1878 године. Исте године вратио се у Ново Село где је почео да се бави сликарством. После извесног времена дошао је у Београд и код Стеве Тодоровића учио сликање. Убрзо затим отишао је у Минхен где је ступио у школу уметника Лудвига Шмита, али и ту исто тако није могао дуго остати, па се 7 фе-

бруара 1890 године вратио у Београд. Те исте године постављен је за учитеља цртања у Чачанској гимназији.

У Чачку је, поред дужности у школи, са пуно љубави сликао етнографске предмете које је уз потребна објашњења објављивао у немачким листовима. Школску 1899/90 годину проводи опет у Минхену ради стручног усавршавања.

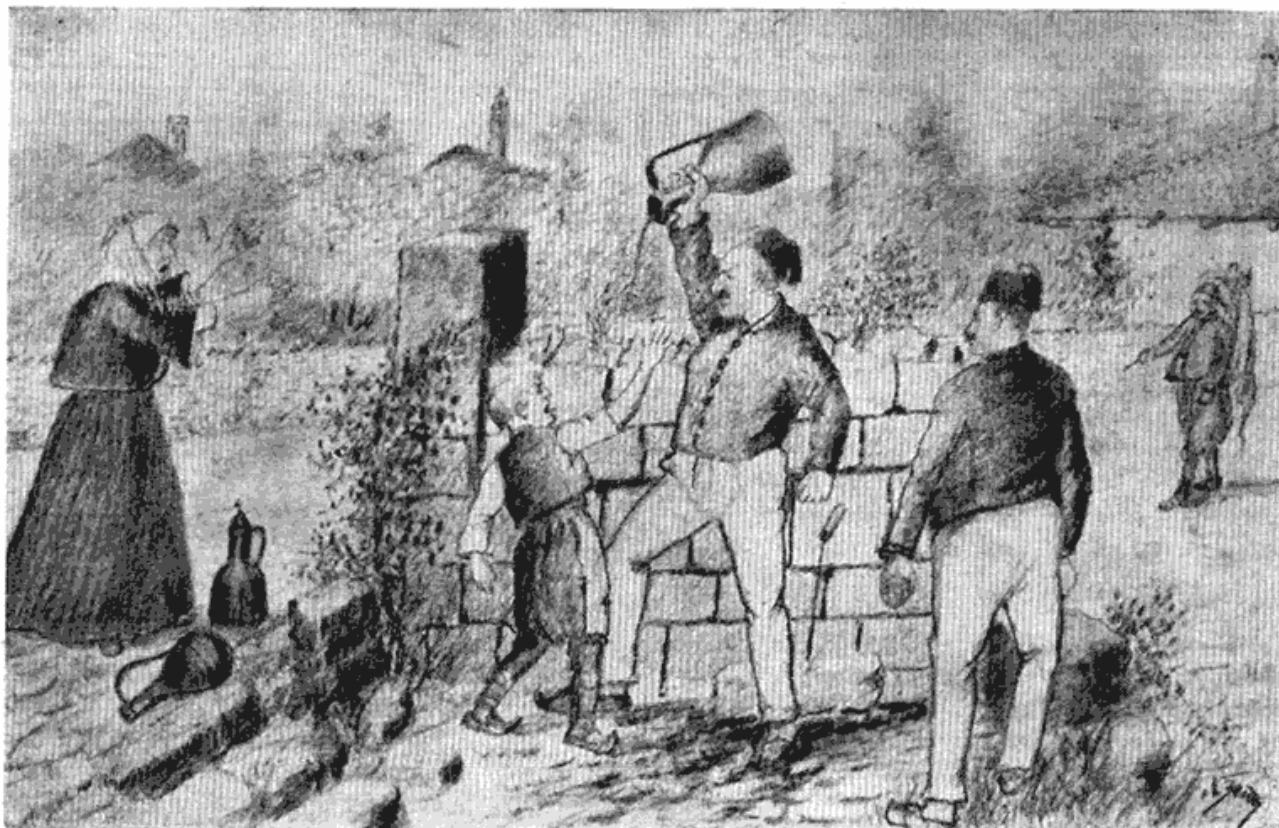
Идуће године он је предавао као наставник Ваљевске гимназије да би наредне, 1901/902 школске године, постао учитељ вештина Прве београдске гимназије и илустратор новооснованог Етнографског музеја у коме је најзад постављен за вршиоца дужности кустоса. Године 1921 врши дужност управника, а

Сл. 1 — Сакације доносе пијаћу воду из Топчидера у Београд. Оригиналан рад Николе Зеге (Етнографски музеј НРС)

УЛИЧНИ ПИЛОВИ ИЗ БЕОГРАДА.

Сл. 3 — Убиство на Чукур чесми 26 маја 1862 године. Чукур чесма се данас налази у Добрачиној улици испред зграде бр. 30. Оригиналан рад Николе Зега. (Етнографски музеј НРС)

1925 године постаје директор Етнографског музеја у Београду.

Име Николе Зега тесно је везано за ову установу у којој је предано радио. Етнографски музеј, тек у повоју, током времена развија се и напредује, чему је Никола Зега знатно допринео.

Поред постављења и уређивања изложбених збирки у самом Музеју, припремао је и експонате за изложбе на којима је Етнографски музеј у Београду учествовао од 1902—1912 године у Петрограду, Лијежу, Букурешту, Паризу,

Лондону и Прагу. Успех постигнут на овим изложбама највећим делом је Зегаина заслуга. Године 1924 Никола Зега је изабран за дописног члана „Verein für Volkskunde“ у Бечу и одликован је нашим и страним одликовањима.

Поред рада у Музеју, Зега је објавио и неколико прилога из етнолошке науке: о народној ношњи, народним обичајима и материјалној култури.¹

¹ Детаљније види у Гласнику Етнографског музеја у Београду, књига XV, 188.

Сл. 2 — Улични типови из Београда. Рад Николе Зега из 1906 године. 1. Сељанка из околине Београда на путу за трг; 2. Шумадинац у народној ношњи; 3. Сељанка из околине Београда у народној ношњи (старијој); 4. Продавац мезелука; 5. Продавац бозе; 6. Продавац киселог млека; 7. »Млекација« — рекалија; 8. Носач — »трегер«; 9. Тестераши; 10. »Бурегдија«;

11. Разносач писама — »писмоноша«; 12. Продавац новина — »новинар«; 13. Стрводери — »шинтери«; 14. Продавац печеног кукуруза — »печењар«; 15. Поливање улице; 16. Печено прасе на ћепенку; 17. Продавачица поврћа на тргу; 18. Сточни трг у Београду; 19. На тргу у Београду; 20. »Жандар«; 21. Продавац салепе; 22. Трговачки помоћник носи наручени »еспал«

У току свог дугогодишњег рада, као наставник у гимназији и доцније као кустос и директор у Музеју, Зега је урадио и велики број цртежа, акварела и скица, од којих је један део и објављен у разним часописима, а други се чува у Етнографском музеју у Београду. Међу овима је од нарочитог интереса збирка

цртежа ускршњих јаја, која је он урадио на основу оригинала, којих данас у Музеју нема. Овде приказујемо три његова цртежа са мотивима из старог Београда: „Улични типови из Београда”, из 1906 године, „Сакација”, из 1886 године и „Убиство на Чукур чесми”, из 1862 године, као оригиналне композиције.

NIKOLA ZEGA

(5. XII. 1863 — 2. IX. 1940)

M. JOVANOVIĆ

Zega est né à Novo Selo (Banat) où il termina l'école primaire. Il suivit les cours des lycées de Vienne, de Belgrade et de Munich. Il fut instituteur de dessin à Čačak où il travailla aussi à la peinture des objets ethnographiques, c'est d'ailleurs de ce temps là que datent ses premières œuvres. A partir de 1900 il fut instituteur au lycée de Valjevo ensuite professeur des beaux-arts au lycée de Belgrade. En même temps il travaillait comme dessinateur au Musée

ethnographique de Belgrade. Après avoir obtenu le titre de directeur de ce Musée il fut mis en retraite en 1927.

A part des travaux faits pour le Musée, Zega a fait plusieurs centaines d'aquarelles et de dessins. Il écrivit aussi plusieurs travaux ethnologiques parmi lesquels il faut citer:

»Le costume national«, »Coiffures de mariée en Serbie«, »La pêche sur le Danube inférieur«, »Le tatouage chez nos peuples«.

Illustrations dans le texte:

Fig. 1 — Porteurs d'eau apportant l'eau potable de Topčider à Belgrade. Travail original de Nikola Zega de 1876

Fig. 2 — Différents types de Belgrade. Travail de Nikola Zega de 1906. 1. Paysanne des environs de Belgrade allant au marché; 2. Paysan de «Šumadija» en costume national; 3. Paysanne des environs de Belgrade en costume national (ancien); 4. Vendeur de friandises; 5. Vendeur de boza (boisson de maïs); 6. Vendeur de lait caillé; 7. Laitier — «Rekalija»; 8. Porteur — «Treger»; 9. Scieur de bois; 10. «Buregdžija» — Vendeur de burek (gâteau à la viande); 11. Facteur — «Pismonoša»; 12. Ven-

deur de journaux — «Novinar»; 13. Attrapeurs de chien — «Šinteri»; 14. Vendeur de maïs grillé — «Pečenjar»; 15. Nettoyage des rues; 16. Petit porc cuit à la broche; 17. Vendeuse de légumes au marché; 18. Marché aux bestiaux à Belgrade; 19. Au marché de Belgrade; 20. Gendarme — «Zandar»; 21. Vendeur de «salep» — (boisson chaude); 22. Commis portant des marchandises commandées

Fig. 3 — Meurtre devant la fontaine de Čukur le 26 mai 1862. La fontaine de Čukur se trouve aujourd'hui dans la rue Dobračina devant le № 30. Travail original de Nikola Zega